

Opinia/Recenzja pracy doktorskiej mgr Joanny Prędoty

*Wybrane aspekty psycholingwistyczne w nauczaniu
języka polskiego jako obcego*

Rozprawa doktorska Pani mgr Joanny Prędoty, zatytułowana "Wybrane aspekty psycholingwistyczne w nauczaniu języka polskiego jako obcego" powstała pod moim kierownictwem. Praca ma charakter interdyscyplinarny, a jej napisanie wymagało znajomości i rozpoznania kilku przynajmniej obszarów badawczych. Autorka podjęła próbę połączenia wiedzy psycholingwistycznej, szczególnie jej aspektów poznawczych oraz akwizycji języka, ze starannie opisaną metodyką nauczania języka polskiego jako obcego. Istotą dysertacji jest chęć udowodnienia, że wiedzę z zakresu psychologii języka można pożytecznie i nowatorsko wykorzystać w praktyce glottodydaktycznej. Doktorantka zderza zbadaną ankietowo perspektywę uczących się naszego języka cudzoziemców, ich poglądy i preferencje w sposobach nabywania kompetencji językowej, z ustaleniami i wytycznymi wynikającymi z koncepcji metodycznych. W pracy został opisany stan badań nad procesami poznawczymi, stymulującymi nabywanie wiedzy. Materiał wyjściowy do analizy oczekiwań uczących się polszczyzny cudzoziemców stanowi anonimowa próba ankietowa, przeprowadzana na dwustu dorosłych respondentach. Odwołanie się do szeregu teorii psycho- , a nawet neurolingwistycznych pomogło autorce pracy dotrzeć do tych obszarów wiedzy o procesach poznawczych, które stymulują nabywanie i uczenie się języków. Z kolei przegląd dawnych i współczesnych metod glottodydaktycznych pozwolił jej ustalić stopień obecności tej wiedzy, tak w samych metodach, jak powstałych pod ich wpływem opracowaniach czy strategiach nauczania. W konsekwencji takich ustaleń, pozostało wnikliwie zbadać i opisać preferencje, oczekiwania, ale też obawy i zastrzeżenia uczących się naszego języka cudzoziemców.

Główne hipotezy badawcze wynikały z czterech założeń:

- * Uczący się są w stanie rozpoznać intuicyjnie najbardziej efektywne metody nabywania języka.
- * Uczący się przedkładają zajęcia praktyczne nad wiedzę teoretyczną o języku i jego opis gramatyczny.
- * Elementy gier, zabaw i rywalizacji są postrzegane przez uczących się jako najbardziej efektywne.
- * Kontakt z tekstem autentycznym jest postrzegany przez uczących się jako efektywny.

Praca doktorska Pani Joanny Prędoty składa się z części teoretycznej – trzy pierwsze rozdziały, oraz części zawierającej opisy praktycznych rozwiązań glottodydaktycznych. W pierwszym z rozdziałów omówione są najważniejsze teorie dotyczące akwizycji języka. Została w nim zwrócona również uwaga na niejednoznaczne hipotezy wieku krytycznego opisane z perspektywy akwizycji języka u dzieci starszych. Autorka prezentuje też szereg teorii dotyczących mechanizmów nabywania/przyswajania języków obcych przez osoby dorosłe. W rozdziale drugim umieszczone są rozważania dotyczące głównych aspektów neurobiologicznych powiązanych z językiem: pracą mózgu, działaniem mowy oraz funkcjami pełnionymi przez obie półkule mózgowie. Omówione zostały rodzaje pamięci widziane z różnych perspektyw badawczych, mechanizmy spostrzegania, funkcjonowanie uwagi. W rozdziale tym omówione zostały też uwarunkowane psychologicznie style uczenia się. Rozdział trzeci został poświęcony opisom i ocenom konwencjonalnych i nowatorskich metod nauczania języków obcych. Mowa tutaj o nowej rzeczywistości intermedialnej w praktyce glottodydaktycznej. Z kolei rozdział czwarty został poświęcony procesowi uczenia się z perspektywy cudzoziemskiego słuchacza. Autorka przedstawia w nim wyniki swoich badań ankietowych, mających na celu rozpoznanie najbardziej preferowanych metod i technik nauczania języka. W rozdziale piątym doktorantka podejmuje próbę powiązania rezultatów badań ankietowych z wiedzą teoretyczną. Proponuje i opisuje szereg ćwiczeń i technik nauczania oraz nabywania poszczególnych kompetencji językowych. Szósty, ostatni rozdział jest bardzo ciekawą, autorską próbą przedstawienia zbioru scenariuszy lekcji przeznaczonych na wszystkie poziomy nauczania. Doktorantka uwzględniła w nim psychologiczne rozpoznania rodzajów pamięci, funkcji spostrzegania, typów uwagi, zindywidualizowanych potrzeb. Uwzględniła preferencyjne style uczenia się.

Rozprawa doktorska Pani Joanny Prędoty jest pracą twórczą i pożyteczną badawczo. To właśnie staranne przeprowadzone badania i wnikliwa analiza teoretyczna sprawiają, że ta interdyscyplinarna rozprawa zasługuje na wysoką ocenę. Jej autorka postawiła przed sobą trudny cel badawczy. Osiągnęła go w stopniu zasługującym na uznanie. We współczesnej glottodydaktyce nie napotyka się jeszcze na zbyt wiele prac badawczych tak mądrze korzystających z dorobku i ustaleń kilku obszarów naukowych. Trudną do przecenienia jest również udana, zdaniem promotora, próba przedstawienia szeregu praktycznych rozwiązań, będących rezultatem zarówno analizy przeprowadzonych badań, jak i praktyki zawodową i predyspozycji samej doktorantki.

Piotr Garmcarek